

EUROOPA KOMISJON

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

Ajakohastatud juhend liikmesriikidele
vigade käsitlemiseks iga-aastastes
kontrolliaruannetes

(programmiperiood 2007–2013)

(lisa iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste juhendile:
COCOF 09/0004/01-EN, 18.2.2009; EFFC/0037/2009-EN,
23.2.2009)

VASTUTUSE VÄLISTAMINE. Käesoleva dokumendi on koostanud komisjoni talitused. Selles sätestatakse kohaldatava ELi õiguse alusel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (välja arvatud Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond) seire, kontrolli või rakendamisega seotud isikutele ja asutustele tehnilised suunised ELi eeskirjade tõlgendamiseks ja kohaldamiseks kõnealuses valdkonnas. Dokumendi eesmärk on pakkuda osutatud eeskirjade kohta komisjoni talituste selgitusi ja tõlgendusi, et hõlbustada rakenduskavade elluviimist ja edendada häid tavasid. Juhend ei piira Euroopa Kohtu, Üldkohtu ega komisjoni otsuste tõlgendamist.

Sisukord

KASUTATUD LÜHENDID	4
SÕNASTIK	5
1. SISSEJUHATUS	7
2. VIGADE HINDAMINE.....	8
2.1. Veatüüpide ülevaade	8
2.2. Süsteemsed vead.....	8
2.3. Juhuslikud vead	9
2.4. Anomaalsed vead.....	9
2.5. Summaarne prognoositav veamäär.....	10
3. ÜHISED SÜSTEEMID JA ERINEVAD AUDITIARVAMUSED RAKENDUSKAVADE ALUSEL	11
4. PUUDULIKUD AUDITIARVAMUSED.....	12
5. PARANDUSMEETMED.....	12
5.1. Parandatud vea mõiste auditiarvamuse seisukohast	12
5.2. Parandusmeetmed järgnevate sündmustena	14
5.3. Iga veatüübi parandamine.....	14
5.4. Ekstrapoleeritud finantskorrektsioon.....	15
6. SUMMAARNE PROGNOOSITAV VEAMÄÄR JA KINDLUSTUNNE JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMI TÕHUSA TOIMIMISE SUHTES	16
7. ERIJUHUD	19
7.1. Auditeerimisasutuse avastatud vead kuludes, mida ka korraldusasutus, vahendusasutus või sertifitseerimisasutus pidasid eeskirjadevastaseks	19
7.1.1. Eeskirjade eiramised, mille vahendusasutus/korraldusasutus/sertifitseerimisasutus on avastanud ja millele on juba reageeritud, kuid mida ei ole enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandatud	19
7.1.2. Vahendusasutuse või korraldusasutuse kontrollide käigus avastatud eeskirjade eiramised, mida enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandati ebapiisavalt.....	20
7.1.3. Eeskirjade eiramised seoses kulutustega, mis tühistati pärast valimi moodustamist auditeerimisasutuse poolt.....	20
7.2. Tasaarvestus kulupuhvriga projekti tasandil	20
7.3. Ülehindamisvigade ja alahindamisvigade tasaarvestus.....	21
7.4. Kuidas tuleb pettustest ja pettusekahtlustest iga-aastases kontrolliaruandes teatada ja neid veamääras kajastada?	22
7.5. Kas veamäärale tuleb lisada pankroti- või maksejõuetusjuhtumid?.....	23

7.6. Millise lähenemisviisi peab auditeerimisasutus valima, kui valimisse kaasatud tegevust tõendavad dokumendid on kadunud või kahjustunud vääramatu jõu (nt looduskatastroofid) tõttu?.....	24
1. LISA. SUMMAARNE PROGNOOSITAV VEAMÄÄR.....	26
2. LISA. DEKLAREERITUD KULUDE JA VALIMIAUDITITE TABEL.....	27
3. LISA. VASTAVUSTABEL VARASEMA JA AJAKOHASTATUD VIGADE KÄSITLEMISE JUHENDI PUNKTIDE VAHEL	28

KASUTATUD LÜHENDID

COCOF	fondide koordineerimiskomitee
EKF	Euroopa Kalandusfond
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
ISA	rahvusvaheline auditeerimisstandard

SÕNASTIK

Mõiste	Määratlus
Anomaalne viga	Viga, mis ei ole üldkogumi suhtes tõendatavalt esindav. Anomaalsetest vigadest tuleks teatada üksnes väga erandlikel ja hästi põhjendatud juhtudel.
Auditeerimisperiood	Auditeerimisasutus peab auditeerimisperioodil 1/7/N kuni 30/6/N+1 tehtud auditeerimise alusel esitama aruande 31/12/N+1. Auditeerimisperiood on periood, mille jooksul auditeerimisasutus teeb oma tööd ning koostab nii süsteemiauditeid kui ka tegevusauditeid.
Äraakuulamismenetlus	Menetlus, mille puhul saadetakse auditeeritavale (esialgne) auditiaruanne koos palvega kirjalikult vastata teatava tähtaja jooksul.
Viga	Käesolevas juhendis nimetatakse veaks / eeskirjade eiramiseks / väärkajastamiseks komisjonile sertifitseeritud kulude esitamist tegelikust suuremana.
Aasta n kulud	Komisjonile deklareeritud kulu, mille alusel moodustatakse tegevusvalim.
Eeskirjade eiramine	Sama mis viga või väärkajastus.
Teadaolev viga	Teadaolev viga on viga, mis on avastatud auditeeritavast valimist väljaspool.
Väärkajastused	Sama mis viga või eeskirjade eiramine.
Üldkogum	Andmete tervikkogum, millest valim moodustatakse (määruse (EÜ) nr 1830/2006 artikli 62 lõike 1 punkti b kohaselt) ning mille kohta audiitor soovib järeldusi teha.
Juhuslik viga	Vead, mis ei ole süsteemsed, liigitatakse juhuslikeks vigadeks. Selle põhimõtte alusel on tõenäoline, et auditeeritud valimist leitud juhuslikud vead eksisteerivad ka auditeerimata üldkogumis.
Jääkveamäär	Jääkveamäär on summaarne prognoositav veamäär, millest arvatakse maha finantskorrektsioonid, mida liikmesriigid on kohaldanud seoses vigadega, mille

Mõiste	Määratlus
	<p>auditeerimisasutus on tegevusauditites avastanud, sealhulgas prognoositud juhuslikud vead või süsteemsed eeskirjade eiramised. Tavaliselt kohaldatakse korrektsioone pärast summaarse prognoositava veamäära kindlaksmääramist. Jääkveamäärast võib siiski maha arvata ka finantskorrektsioonid, mida liikmesriik on kohaldanud pärast seda, kui auditeerimisasutus valimi moodustas, ja enne seda, kui auditeerimisasutus summaarse prognoositava veamäära kindlaks määras, kui kõnealuste korrektsioonide eesmärk on summaarse prognoositava veamäära abil tuvastatud riskide vähendamine.</p> <p>Lisaselgitused jääkveamäära kohta on esitatud käesoleva juhendi punktis 5.1.</p>
Süsteemne viga	<p>Süsteemsed vead on</p> <ul style="list-style-type: none"> – auditeeritud valimis leitud vead – vead, mis mõjutavad auditeerimata üldkogumit, – vead, mis ilmnevad selgelt määratletud ja sarnastes tingimustes. <p>Sellistel vigadel on tavaliselt mõni ühistunnus, nt tegevuse liik, asukoht või periood. Üldiselt on kõnealused vead seotud juhtimis- ja kontrollisüsteemis (või selle osas) ilmnevate ebatõhusate kontrollimenetlustega.</p>
Summaarne prognoositav veamäär	<p>Summaarne prognoositav veamäär on järgmiste vigade summa: prognoositud juhuslikud vead, süsteemsed vead ja anomaalsed vead.</p> <p>Auditeerimisasutus peab summaarset prognoositavat veamäära võrdlema olulisustasemega, et teha järeldusi valimiga hõlmatud üldkogumi kohta tervikuna.</p>

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva dokumendiga soovitakse anda liikmesriikide asutustele, eelkõige auditeerimisasutustele, täiendavaid juhiseid, selgitades peamisi küsimusi, mida liikmesriigid tõstasid programmitööperioodil 2007–2013 seoses tegevusauditite käigus avastatud vigade käsitlemise ja hindamisega. Juhendis selgitatakse ka summaarse prognoositava veamäära arvutamist, seonduvaid parandusmeetmeid ja mõju auditeerimisasutuse arvamuses, mis esitatakse määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 62 lõike 1 punkti d punkti ii ja määruse (EÜ) nr 1198/2006 artikli 61 lõike 1 punkti e punkti ii kohaselt.

Dokumendiga ajakohastatakse komisjoni 7. detsembri 2011. aasta juhendit COCOF 11-0041-01-EN ja 9. novembri 2012. aasta juhendit EFFC/87/2012, võttes arvesse sellest ajast alates 2012. aasta, 2013. aasta ja 2014. aasta iga-aastaste kontrolliaruannete hindamise kaudu saadud teadmisi. Juhend koondab ühte dokumenti auditeerimisasutustele alates 2011. aastast antud selgitused, neid vajaduse korral ajakohastades. 3. lisas esitatakse tabel, milles võrreldakse varasema ja ajakohastatud vigade käsitlemise juhendi struktuuri. Juhend on aluseks programmitööperioodi 2014–2020 kohta vastu võetavale vigade käsitlemise juhendile.

Regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat on koostanud käesoleva juhendi koostöös tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi ning merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadiga. Iga-aastase kontrolliaruande koostamise eest vastutavad auditeerimisasutused peavad kohaldama juhendit ERFi, Ühtekuuluvusfondi, ESFi või Euroopa Kalandusfondi kaasrahastatud rakenduskavade suhtes.

Käesolevat juhendit tuleb vaadelda täiendusena ja lugeda koos komisjoni järgmiste kehtivate juhenditega:

- juhend iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste kohta struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi jaoks (COCOF 09/0004/01-EN, 18.2.2009; EFFC/0037/2009-EN, 23.2.2009), edaspidi „iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste juhend”;
- selgitav märkus valimikontrolli meetodite kohta auditeerimisasutustele, 4.4.2013 (COCOF 08/0021/03-EN), edaspidi „valimite juhend”;
- juhend juhtimis- ja kontrollisüsteemide hindamise ühise metoodika kohta liikmesriikides¹ (COCOF 08/0019/00-EN, 6.6.2008; EFFC/27/2008, 12.9.2008), edaspidi „juhtimis- ja kontrollisüsteemide hindamise juhend”;
- juhend sertifitseerimisasutustele selle kohta, kuidas esitada 2007–2013. aasta programmiperioodi puhul aruanne tühistatud summade, tagasimakstud summade, tagasimaksmisele kuuluvate summade ja tagastamatuteks loetavate summade

---

¹ Vt COCOFi märkus 08/0019/00-EN, milles süsteemide hindamine on jagatud nelja kategooriasse: 1. kategooria: süsteem toimib hästi; vajalikud on üksnes väikesed parandused (kõrge usaldusväarsus), 2. kategooria: toimib, kuid vajalikud on teatavad parandused (keskmine usaldusväarsus), 3. kategooria: toimib osaliselt, vajalikud on olulised parandused (keskmine usaldusväarsus), 4. kategooria: põhimõtteliselt ei toimi (vähene usaldusväarsus).

kohta, 27.3.2010 (COCOF nr 10/0002/00/EN), edaspidi „sertifitseerimisasutuste juhend”.

2. VIGADE HINDAMINE

2.1. Veatüüpide ülevaade

Rahvusvaheliste auditistandardite, täpsemalt ISA 530 kohaselt tuleb iga-aastases kontrolliaruandes lisaks parandusmeetmetele esitada hinnang auditeerimisasutuse tegevusauditite käigus avastatud vigade kohta (vt allpool punkt 5). Auditites avastatud vead võivad olla juhuslikud, süsteemsed või erandjuhtudel anomaalsed. Neid mõisteid on selgitatud allpool punktides 2.2, 2.3 ja 2.5.

Pärast vigade hindamist peab auditeerimisasutus arvutama summaarse prognoositava veamäära, nagu on selgitatud allpool punktis 2.5. Auditeerimisasutus peab püüdma kavandada oma tööd nii, et hindamine tehakse nõuetekohaselt ja liikmesriigil on võimalik võtta parandusmeetmeid õigeaegselt enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist. Iga-aastases kontrolliaruandes tuleb selgitada professionaalset hinnangut, mida auditeerimisasutus vigade hindamisel rakendas.

2.2. Süsteemsed vead

Süsteemsed vead on sellised auditeeritud valimist avastatud vead, mis mõjutavad auditeerimata üldkogumit ning esinevad selgelt määratletud ja sarnastel asjaoludel. Üldiselt on kõnealused vead seotud juhtimis- ja kontrollisüsteemis (või selle osas) kasutatavate ebatõhusate kontrollimenetlustega. Potentsiaalse süsteemse vea avastamisel tuleb teha lisatööd, et leida vea ulatus ning teostada kvantifitseerimine. See tähendab, et tuleb määratleda kõik olukorrad, mis võivad sisaldada sama tüüpi viga, mis leiti valimist, tänu millele on võimalik piirata vea kogumõju üldkogumile². Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 98 lõikes 4 ja määruse (EÜ) nr 1198/2006 artikli 96 lõikes 4 on sätestatud: „Süsteemsete eeskirjade eiramise korral laiendab liikmesriik uuringuid, et need hõlmaksid kõiki toiminguid, mida eeskirjade eiramine mõjutada võib”.

Kui auditeerimisasutusel on põhjendatud kindlustunne, et süsteemsetest vigadest mõjutatud üldkogumi osa on täielikult piiratud ja üldkogumis ei ole muid üksusi, mis võivad sisaldada sarnaseid vigu, tuleb summaarse prognoositava veamäära saamiseks lisada süsteemsete vigade summa juhuslikule prognoositud veale. Valimis leitud juhuslike vigade ekstrapoleerimine üldkogumile eeldab, et auditeerimisasutus kasutab valimite juhendi 1. liites ette nähtud valemeid.

Valimis leitud süsteemsete vigade summat ei käsitleta juhusliku prognoositud veana ega võeta sellisena arvesse, vaid lisatakse sellele summaarse prognoositava veamäära arvutamise eesmärgil (vrd punkt 2.5). Sellele vaatamata tuleb süsteemsetest vigadest mõjutatud tegevustes leitud mis tahes juhuslik viga (lisaks süsteemse(te)le veale (vigadele)) ekstrapoleerida ja võtta arvesse juhuslikus prognoositud veas.

---

² Näiteks leiti teatav viga tegevuse puhul, mida on kaasrahastatud finantskorraldusvahenditega seotud prioriteetse põhisuuna raames. Sama viga võib korduda sama prioriteetse põhisuuna muu tegevuse puhul. Auditeerimisasutus peab koostöös korraldusasutusega kindlaks tegema, kas see on nii.

Teatud liiki veaga, mida ei tohi süsteemsete vigadega segamini ajada, on tegemist juhul, kui valimi ühe tegevuse puhul leitud viga juhib audiitori ühe või enama vea avastamiseni väljaspool seda valimit sama tegevuse raames – seda võib liigitada teadaolevaks veaks. Näiteks kui leping osutub riigihanke eeskirjade alusel ebaseaduslikuks, on tõenäoline, et osa eeskirjadevastastest kulutustest on deklareeritud selle tegevusega seotud maksenõudes või arvena auditeeritud valimis. Kõnealuse tegevuse ülejäänud kulud võivad olla deklareeritud valimist välja jäävate maksenõuete või arvetega, auditeeritud üldkogumis või eelmise aasta üldkogumis.

Soovituslik lähenemisviis teadaolevate vigade käsitlemiseks on ekstrapoleerida valimi juhuslikud vead (sealhulgas viga, mis viis teadaoleva vea avastamiseni) kogukuludele (jättes teadaolevate vigade summa üldkogumist maha arvamata). Sel juhul ei lisata teadaolevat viga summaarsele prognoositavale veamäärale. See soovitus tuleneb asjaolust, et vastupidiselt süsteemsetele vigadele piiritletakse teadaolev viga tavaliselt selle tegevuse tasandiga, kus viga avastati. See protsess ei anna kinnitust selle kohta, kas muud seda liiki veast mõjutatud tegevused jäävad üldkogumisse alles. Sellega seoses tuleb teadaolev viga korrigeerida nagu mis tahes muud liiki viga. Varasemate aastatega seotud teadaolevad vead tuleb samuti korrigeerida.

2.3. Juhuslikud vead

Pärast seda, kui auditeerimisasutus on vead hinnanud, liigitatakse vead, mida ei peeta süsteemseteks, juhuslikeks vigadeks. Selle põhimõtte alusel on tõenäoline, et auditeeritud valimist avastatud juhuslikud vead eksisteerivad ka auditeerimata üldkogumis, sest valim on esindav. Need vead tuleb seega kaasata vigade prognoosi arvutusse – vt käesoleva juhendi punkt 2.5.

Juhuslike vigade prognoosi arvutamine on olenevalt valitud valimi moodustamise meetodist erinev, nagu on kirjeldatud valimite juhendis.

2.4. Anomaalsed vead

Anomaalne viga on viga, mis ilmselgelt ei ole üldkogumi suhtes esindav. Statistiline valim esindab üldkogumi ja seetõttu tuleks anomaalsetest vigadest teatada üksnes väga erandlikel ja hästi põhjendatud juhtudel. Selle mõiste sage põhjendamatu kasutamine võib vähendada summaarse prognoositava veamäära ja auditeerimisasutuse arvamusel usaldusväärset.

Auditeerimisasutus peab iga-aastases kontrolliaruandes suure kindlusega tagama, et selline anomaalne viga ei ole üldkogumi suhtes esindav, ning selgitama, milliseid täiendavaid auditimeetmeid ta anomaalse vea olemasolu kohta järelduse tegemisel võttis, nagu on nõutud ISA 530s, milles on lisaks ette nähtud:

„A.19. Kui väärkajastamist peetakse anomaaliaks, võidakse see andmekogumile projitseeritavate väärkajastamiste hulgast välja jätta. Kuid mis tahes sellise korrigeerimata väärkajastamise mõju tuleb siiski arvesse võtta lisaks mitteanomaalsete väärkajastamiste projitseerimisele.

A.22. Kui detailsete testide puhul esineb väärkajastamiste projitseerimine koos anomaalse väärkajastamisega, tuleb arvesse võtta audiitori parim hinnang andmekogumis esineva väärkajastamise kohta. Kui esineb väärkajastamiste projektsioon koos anomaalse väärkajastamisega, ja see ületab vastuvõetavat

väärkajastamist, siis ei anna valim põhjendatud alust kokkuvõtete tegemiseks testitud andmekogumi kohta. (...)”.

See tähendab, et kui auditeerimisasutus otsustab anomaalse vea prognoositava vea arvutusest välja jätta, siis tuleb anomaalse vea suurus liita summaarse prognoositava veamäära arvutusele, kui seda ei ole parandatud käesoleva juhendi punkti 5.1 kohaselt. Kui anomaalne viga on enne iga-aastase kontrolliaruande komisjonile esitamist parandatud, siis ei võeta seda summaarse prognoositava veamäära puhul arvesse. Seda lähenemisviisi kohaldatakse üksnes anomaalsete vigade puhul, pidades silmas nende erandlikku olemust, nagu on ette nähtud juba osutatud auditistandardis.

Erijuhuga võib olla tegemist, kui auditeerimisasutus leiab tegevusest eeskirjade eiramise (nt riigihanke eeskirjadele mittevastavus konkreetse lepingu puhul), samas kui sama tegevust mõjutab ka anomaalne viga. Sellisel juhul tuleb juhuslik viga projitseerida üldkogumile; sama tegevuse anomaalne viga lisatakse summaarsele prognoositavale veamäärale, kui seda ei ole enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist parandatud. Põhjus on see, et juhuslik viga esindab muid võimalikke üldkogumis esinevaid vigu ja tuleb ekstrapoleerida üldkogumi ülejäänud kuludele, et summaarset prognoositavat veamäära nõuetekohaselt hinnata.

2.5. Summaarne prognoositav veamäär

Auditeerimisasutus peab iga-aastases kontrolliaruandes avaldama summaarse prognoositava veamäära, mida tuleb võrrelda olulisustasemega, et teha järeldus, kas üldkogum, millest juhuslik viga valiti, on oluliselt väärkajastatud või mitte³. Summaarne prognoositav veamäär näitab juhtimis- ja kontrollisüsteemis olevate vigade hinnangulist mõju protsendina üldkogumist aastal n. Prognoositav koguviga peab kajastama auditeerimisasutuse analüüsi vigade kohta, mis leiti määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 62 lõike 1 punkti b ja määruse (EÜ) nr 1198/2006 artikli 61 lõike 1 punkti b kohaselt tehtud tegevusauditite käigus.

Summaarne prognoositav veamäär on oluliste komponentide (st prognoositud juhuslikud vead, süsteemsed vead ja korrigeerimata anomaalsed vead) summa, jagatuna aasta n üldkogumiga – vt voodiagrammi käesoleva juhendi 1. lisas

Kui auditeeritud valimis tuvastatakse süsteemsed vead ning nende laienemine auditeerimata üldkogumile on täpselt piiritletud, siis üldkogumiga seotud süsteemsed vead lisatakse prognoositavale koguveale, nagu eespool märgitud. Kui sellist piiritlemist ei ole tehtud enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist, tuleb süsteemseid vigu käsitleda juhuslikena, kui arvutatakse prognoositavat juhuslikku viga⁴.

---

³ Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 artikli 17 lõike 4 teisest lõigust ja komisjoni määruse (EÜ) nr 498/2007 artikli 43 lõike 4 teisest lõigust nähtub: „Nende rakenduskavade puhul, mille prognoositav veamäär ületab olulisuse piiri, analüüsib auditeerimisasutus selle tähtsust ja võtab vajalikud meetmed, sealhulgas teeb asjakohased soovitused, mis esitatakse iga-aastases kontrolliaruandes”.

⁴ Süsteemiauditite käigus leitud vigu (kontrollkatsed) ei lisata prognoositavale koguveale, vaid need tuleb korrigeerida ja avaldada iga-aastase kontrolliaruande punktis 4. Süsteemiauditite põhjal tehtud järeldusi tuleb koos tegevusauditite tulemustega võtta arvesse iga-aastases kontrolliaruandes esitatavas auditiarvamuses.

3. ÜHISED SÜSTEEMID JA ERINEVAD AUDITIARVAMUSED RAKENDUSKAVADE ALUSEL

Teave summaarse prognoositava veamäära kohta tuleb esitada iga-aastase kontrolliaruande selles osas, mis käsitleb tegevusvalimi auditit. Lisaks tuleb iga-aastasele kontrolliaruandele lisatavas deklareeritud kulude ja valimiauditite tabelis (vastavalt määruse (EÜ) nr 1828/2006 VIII lisa tabelile 9) esitada summaarne prognoositav veamäär – vaata käesoleva dokumendi 2. lisa.

Iga-aastane kontrolliaruanne esitatakse komisjonile infosüsteemi SFC 2007 kaudu. SFC 2007 süsteemis olev moodul sisaldab eespool nimetatud tabelit, mille täidab auditeerimisasutus. Teave summaarse prognoositava veamäära kohta tuleb sisestada eraldi veergu, mis järgneb veerule „Juhuslikus valimis sisalduvate eeskirjadevastaste kulutuste summa ja protsent (veamäär)”.

Metoodiliselt on korrektne esitada summaarne prognoositav veamäär, mis hõlmab ühise juhtimis- ja kontrollisüsteemi raamesse kuuluvaid rakenduskavasid, kuid alati ei pruugi arvamus sama süsteemi kõikide rakenduskavade kohta olla ühesugune.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 62 lõike 1 punktis d on sätestatud: „*kui mitme rakenduskava suhtes kohaldatakse ühtset süsteemi, võib punktis i osutatud andmed esitada ühises aruandes ning punktide ii ja iii kohaselt esitatav arvamus ja deklaratsioon võivad hõlmata kõiki asjakohaseid rakenduskavasid*” [allakriipsutus lisatud].

Kui süsteemiauditid või ühise juhtimis- ja kontrollisüsteemi juhuslikus valimis leitud vigade analüüs näitab, et ühel ühise süsteemiga hõlmatud rakenduskaval on konkreetseid puudusi, võib auditeerimisasutus kaaluda erineva auditiotsuse tegemist selle konkreetse rakenduskava kohta. SFC 2007 võimaldab auditeerimisasutusel sisestada erineva arvumuse iga rakenduskava kohta, isegi kui need kuuluvad samasse juhtimis- ja kontrollisüsteemi. Sellisel juhul peab auditeerimisasutus selgitama iga-aastases kontrolliaruandes auditi tõendusmaterjali, mis toetab erinevaid auditiarvamusi rakenduskava(de) kohta, mis on eraldatud hinnangust ühise juhtimis- ja kontrollisüsteemi kohta, kuhu nad kuuluvad.

Piisava auditi tõendusmaterjali kogumiseks, mis võimaldab auditeerimisasutusel koostada ühise juhtimis- ja kontrollisüsteemiga hõlmatud rakenduskavade kohta erinevaid auditiarvamusi (ka kontode sulgemist silmas pidades⁵), soovib komisjon, et juhul kui mõnede rakenduskavade puhul on oodata erinevaid tulemusi, planeeriks auditeerimisasutus oma tööd selliselt, et saada konkreetse(te) rakenduskava(de) kohta põhjendatud kindlustunne. Seda on võimalik saavutada esindava kihi tagamise kaudu, mis hõlmab asjaomaseid deklareeritud kulusid. Kui ühise juhtimis- ja kontrollisüsteemi juhusliku valimi valimiseks kasutatakse statistilist valimi moodustamist, kehtib üldreeglina vähemalt 30 valimikontrolli ühikut kõnealuse kihi kohta. Mittestatistilise valimi puhul kohaldatakse valimite juhendis esitatud valikuvõimalusi.

---

⁵ Lõpetamisel peab olema iga rakenduskava suhtes piisav kindlustunne, vrd määruse (EÜ) nr 1828/2006 artikli 17 lõike 5 esimene lõik (ERFi, ühtekuuluvusfondi ja ESFi puhul) ja määruse (EÜ) nr 498/2007 artikli 43 lõige 5 (EKFi puhul).

4. PUUDULIKUD AUDITIARVAMUSED

Komisjon käsitleb puudulike auditiarvamustena muu hulgas järgmisi juhtumeid:

- märkusteta arvamus, kuigi aasta n kuludega seotud tegevusauditit ei tehtud;
- märkusteta arvamus, kuigi auditeerimisasutus ei ole auditeerinud kõiki valimisse kuuluvaid tegevusi;
- märkusteta arvamus, kuigi summaarsed prognoositavad veamäärad ületasid olulisustaset ja/või süsteemiauditites leiti märkimisväärseid puudusi ning riigi ametiasutused ei olnud võtnud enne auditiarvamuse avaldamist asjakohaseid parandusmeetmeid (vrd käesoleva juhendi punkt 5);
- arvamuse avaldamisest loobumine, sest tegevusauditite ärakuulamismenetlus ei olnud veel lõppenud.

5. PARANDUSMEETMED

5.1. Parandatud vea mõiste auditiarvamuse seisukohast

Kõik vead tuleb parandada, sealhulgas juhuslikud, süsteemsed ja anomaalsed vead⁶.

Märkusteta arvamuse esitamiseks tuleb komisjonile deklareeritud kulud korrigeerida nii, et vaatlusaluse aasta kulude jääkveamäär on väiksem kui 2 % või sellega võrdne ja süsteemi tuvastatud puudusi leevendatakse asjakohase tasemeni, et tagada vigade ärahoidmine tulevastes kulude deklaratsioonides.

Jääkveamäär on summaarne prognoositav veamäär, millest arvatakse maha finantskorrektsioonid, mida liikmesriik on kohaldanud seoses vigadega, mille auditeerimisasutus on tegevusauditites avastanud, sealhulgas prognoositud juhuslikud vead või süsteemsed eeskirjade eiramised. Tavaliselt kohaldatakse korrektsioone pärast summaarse prognoositava veamäära kindlaksmääramist. Jääkveamäärast võib siiski maha arvata ka finantskorrektsioonid, mida liikmesriik on kohaldanud pärast seda, kui auditeerimisasutus valimi moodustas ja enne seda, kui auditeerimisasutus summaarse prognoositava veamäära kindlaks määras, kui kõnealuste korrektsioonide eesmärk on summaarse prognoositava veamäära abil tuvastatud riskide vähendamine. Tüüpiline näide on see, kui korrektsioone tehakse korraldusametuse töö alusel, mille eesmärk on auditeerimisasutuse tegevusauditites avastatud süsteemsete eeskirjade eiramiste ulatuse kindlaksmääramine. Lisaks auditeerimisasutuse kohaldatavale professionaalsele hinnangule jääkveamäära arvutamisel arvessevõetavate finantskorrektsioonide kaalumisel peab auditeerimisasutusel olema põhjendatud kindlustunne, et jääkveamäära arvutamisel arvesse võetavad finantskorrektsioonid on tõepoolest eeskirjadevastaste kulutuste korrektsioonid ja mitte näiteks ametnike tehtud vigade korrektsioonid, finantskorrektsioonidele mittevastavate raamatupidamiskannete tühistamine, tulu tekitavatest projektidest saadud tulu, tegevuste üleviimine ühest rakenduskavast teise (või üleviimine rakenduskava raames) või juhtimisotsused projekti tühistamiseks, mis ei ole seotud selles projektis leitud eeskirjade eiramistega.

---

⁶ Tedaolevate vigadega seoses vt eespool punkti 2.2 kaks viimast lõiku.

Lõpuks ei ole vaja eeskirjade eiramiste üksikjuhtumitega seotud korrektsioone,⁷ mis summaarses prognoositavas veamääras ei sisaldu (nt erijuhud, kui anomaalsed vead korrigeeritakse enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist, juba avastatud eeskirjade eiramised, millega vahendusasutus, korraldusasutus ja sertifitseerimisasutus juba tegelevad, kuid mida ei ole veel korrigeeritud, enne kui auditeerimisasutus valimi moodustas⁸), jääkveamäärast maha arvata, et vältida selle alahindamist.

Vastavalt määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklile 70 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1198/2006 artiklile 70 peavad liikmesriigid (korraldus- või sertifitseerimisasutus sõltuvalt juhtimis- ja kontrollisüsteemist) alusetult makstud summad korrigeerima ja sisse nõudma. Liikmesriikidel on kaks võimalust:

– nad kas tühistavad eeskirjadevastased kulutused rakenduskavas kohe, kui nad eeskirjade eiramise avastavad, arvates selle maha järgmisest kuluaruandest, vabastades seeläbi ELi vahendid muule tegevusele eraldamiseks, või

– jätavad kulud esialgu rakenduskavasse, kuni toetusesaajatelt alusetult makstud toetuse sissenõudmise menetluse tulemus on selgunud, ning arvavad kulud maha järgmisest kuluaruandest alles siis, kui tagasimakse on toimunud.

Auditiarvamuse koostamise eesmärgil loetakse viga korrigeerituks järgmistel juhtudel:

1) kui eeskirjadevastane summa on (tühistamise või sissenõudmise kaudu) maha arvatud komisjonile esitatud vahemaksetaotlusest enne iga-aastase kontrolliaruande lõpetamist, või

2) kui vaatlusalune kulu on korrigeeritud (või korrigeeritakse) riigi tasandil (enne iga-aastase kontrolliaruande lõpetamist) kolmest vahendist ühe abil:

a) pädeva asutuse (korraldus- või sertifitseerimisasutus) ametlik kohustus, millest teatatakse auditeerimisasutusele ja/või komisjonile ja milles kinnitatakse, et eeskirjadevastased kulutused korrigeeritakse järgmises vahemaksetaotluses;

b) tühistamine, mis on riigi tasandil registreeritud sertifitseerimisasutuse raamatupidamis- ja seiresüsteemis;

c) liikmesriik on algatanud menetluse eeskirjadevastaste kulutuste toetusesaaja(te)lt sissenõudmiseks⁹.

Auditeerimisasutust tuleb teostatud parandustest teavitada.

---

⁷ Üksik eeskirjade eiramise juhtum on ühekordne viga, mis ei ole seotud ülejäänud kogumis leiduvate vigadega ega süsteemides esinevate puudustega, vrd komisjoni 19.10.2011 otsuse, millega kiidetakse heaks suunised põhimõtete, kriteeriumide ja suunavate skaalade kohta, mida kohaldatakse komisjoni tehtavate finantskorrektsioonide suhtes, mille aluseks on nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklid 99 ja 100, punkt 1.4.

⁸ Käesoleva juhendi punktis 7.1.1 selgitatud tingimustel.

⁹ See tähendab, et pädev asutus on väljastanud sissenõudekorralduse.

5.2. Parandusmeetmed järgnevate sündmustena

Auditeerimisasutuse esitatud süsteemiauditite ja tegevusauditite analüüsi tulemuste alusel peab liikmesriik (korraldus- või sertifitseerimisasutus sõltuvalt juhtimis- ja kontrollisüsteemist) võtma vajalikud parandavad järeelmeetmed.

Olulisustaset ületava summaarse prognoositava veamäära olemasolu 3. või 4. kategooriasse liigitatud juhtimis- ja kontrollisüsteemi puhul kinnitab tõsiste puuduste esinemist selles süsteemis. Sellisel juhul peavad vastutavad asutused tulevastest kuludeklaratsioonides esinevate oluliste vigade riski vähendamiseks panema rõhku parandusmeetmete kava rakendamisele, millel on ranged, süsteemi puudustega tegelemisele suunatud tähtajad. Tegevuskava tuleb iga-aastases kontrolliaruandes selgelt ja lühidalt kirjeldada. Auditeerimisasutus võib kõnealust tegevuskava käsitleda järgneva sündmusena ja võtta selle mõju auditiarvamuse koostamisel seetõttu arvesse juhul, kui meetmed on tõhusalt rakendatud ja auditeerimisasutusel on selle kohta kindlad tõendid.

Kui parandusmeetmeid rakendatakse enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist komisjonile ja auditeerimisasutusel on selle kohta piisavalt tõendeid (vrd punkt 5.1), võib parandusmeetmeid käsitleda järgnevate sündmustena, mis on toimunud pärast auditiperioodi. Sellistest järgnevatest sündmustest tuleb teatada iga-aastases kontrolliaruandes, et tõendada, et riigi ametiasutused on võtnud avastatud vigade suhtes nõuetekohaseid järeelmeetmeid. Auditeerimisasutus võib võtta selliseid sündmusi arvesse kindlustaseme ja auditiarvamuse kujundamisel. Iga-aastaste kontrolliaruannete juhendis¹⁰ on ette nähtud: „Teatavatel hilisematel sündmustel võib olla oluline mõju juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimisele ja/või kvalifitseerimisele (märkustega või eitava järeldusotsuse korral) ning seetõttu peab auditeerimisasutus seda arvesse võtma”. Need sündmused võivad olla seotud positiivsete meetmetega (nt pärast auditiperioodi võetud parandusmeetmed) või uue olukorra negatiivse mõjuga (nt süsteemi puudused või pärast auditiperioodi avastatud vead).

Kui parandusmeetmed puudutavad eeskirjadevastaste kulutuste korrigeerimist, võib auditeerimisasutus selliseid parandusi arvesse võtta eelmises punktis nimetatud eesmärgil üksnes juhul, kui seotud kulud on kooskõlas punktiga 5.1 korrigeeritud.

5.3. Iga veatüübi parandamine

Komisjoni jaoks on iga veatüübi parandamine süsteemsete vigade esinemisel eelistatud võimalus. Sellisel juhul on iga veatüübi analüüs ja parandamine tõepoolest lähenemine, mis järgib rohkem rahvusvahelistes auditistandardites, täpsemalt ISA 530s nõutud vigade hindamist. Auditeerimisasutus peab seetõttu püüdma kavandada oma tööd nii, et liikmesriigil oleks võimalik kasutada seda võimalust õigeaegselt enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist.

Nagu eespool punktis 2.2 märgitud, peab auditeerimisasutus hindama tegevusauditite käigus leitud vigu. Süsteemsete vigade avastamisel ja iga-aastase kontrolliaruande koostamise eesmärgil peab auditeerimisasutus kinnitama järgmist:

---

¹⁰ Vaata iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste juhendi punkt 8.

1) komisjonile deklareeritud kulude kogusumma, mida kõnealused süsteemsed vead mõjutavad, on kindlaks määratud ning vastutavad asutused teevad vajaliku finantskorrektsiooni nii pea kui võimalik. Korraldusasutus võib auditeerimisasutuse järelevalve all teostada süsteemse vea piiritlemise auditeerimata kulude puhul. Praktikas tähendab järelevalve seda, et auditeerimisasutus peab kontrollima korraldusasutuse töö kvaliteeti ja esitama iga-aastases kontrolliaruandes sõnaselge kinnituse selle kohta, et töö on tehtud asjakohase standardi kohaselt ja järeldused on asjakohased.

2) Vähendamaks tulevastes kuludeklaratsioonides esinevate oluliste vigade riski, peavad riigi vastutavad ametiasutused panema rõhku parandusmeetmete kava rakendamisele, millel on ranged, süsteemsete puudustega tegelemisele suunatud tähtajad. Tegevuskava tuleb iga-aastases kontrolliaruandes selgelt ja lühidalt kirjeldada.

Juhuslikud vead võivad olla ainus auditeeritud valimis esinev veallikas või esineda lisaks süsteemsetele vigadele. Auditeerimisasutus peab arvutama riski sisaldavat kulu nii, et kohaldab prognoositavat veamäära (mis on seotud auditeeritud tegevusvalimist leitud juhuslike vigadega ja mille arvutamisel on arvesse võetud valimite juhendi 1. liidet) juhuslikest vigadest mõjutatud üldkogumile. Seda tehakse tuleb kasutada allpool punktis 5.4 nimetatud valemit.

5.4. Ekstrapoleeritud finantskorrektsioon¹¹

Kui auditeerimisasutuse tegevusauditite käigus avastatud vigade analüüsimisel ei ole tuvastatud süsteemseid või anomaalseid vigu (või kui hindamine ei olnud iga-aastase kontrolliaruande ajaks lõpule viidud), võib liikmesriik¹² pärast summaarse prognoositava veamäära teada saamist otsustada kõrvaldada deklareeritud eeskirjadevastased kulutused, et tagada jääkveamäär, mis on väiksem kui 2 % või sellega võrdne.

See võimaldaks auditeerimisasutusel allpool punktis 6 esitatud kriteeriume järgides anda välja märkusteta arvamuse, kui auditeerimisasutusel on võimalik iga-aastases kontrolliaruandes kinnitada, et puudused juhtimis- ja kontrollisüsteemis, mis põhjustavad olulisustaset ületavaid vigu, on lahendatud või on võetud parandusmeetmeid, nagu on kirjeldatud eespool punktides 5.2 ja 5.3.

Kui ekstrapoleeritud finantskorrektsiooni kohaldatakse prognoositud juhusliku vea määra alusel (kui summaarne prognoositav veamäär koosneb ainult juhuslikest vigadest), kohaldatakse prognoositavat veamäära kogu üldkogumile. Tulemuseks saadud summast arvatakse maha valimis tuvastatud vead (mis tuleb eraldi korrigeerida¹³), mis vastab nõutava ekstrapoleeritud korrektsiooni summale. See

---

¹¹ See ei piira komisjoni edasist hindamist, kui kumulatiivne jääkrisk ületab iga-aastase kontrolliaruande ajal ja mitmeaastasel perioodil 2 %. Sel juhul võib komisjon nõuda täiendavaid parandusmeetmeid, kuna see võib tähendada, et kõnealus(t)e rakenduskava(de) juhtimis- ja kontrollisüsteem ei ole veel korrigeerinud riske, mis auditeerimisasutus on tuvastanud rakenduskava(de) kogu eluea jooksul.

¹² Korraldus- või sertifitseerimisasutus vastavalt juhtimis- ja kontrollisüsteemile.

¹³ Valimis sisalduvad vead korrigeeritakse ainult üks kord.

eeldab kõige lihtsamat stsenaariumi, kui auditeerimisasutus ei ole avastanud tegevusauditite käigus süsteemseid vigu¹⁴.

Eeltoodud tingimustel peab komisjon ekstrapoleeritud finantskorrektsiooni asjakohaseks, kui see arvutatakse A ja B vahelise intervalli piires:

A: ekstrapoleeritud finantskorrektsioon = prognoositud juhuslik viga – vead valimis

B: ekstrapoleeritud finantskorrektsioon = prognoositud juhuslik viga – (üldkogum*2 %) – vead valimis

Näide:

prognoositud juhuslike vigade määr: 4 %

üldkogum: 1 000 miljonit eurot

vead valimis (juba korrigeeritud): 3 miljonit eurot

korrektsioon vahemikus 37–17 miljonit eurot:

A: 37 miljonit eurot = (4 % * 1 000 miljonit eurot) – 3 miljonit eurot

B: 17 miljonit eurot = (4 % * 1 000 miljonit eurot) – (2 % * 1 000) miljonit eurot – 3 miljonit eurot

6. SUMMAARNE PROGNOOSITAV VEAMÄÄR JA KINDLUSTUNNE JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMI TÕHUSA TOIMIMISE SUHTES

Auditeerimisasutuse koostatava auditiarvamuse puhul põhineb kindlustunne seoses juhtimis- ja kontrollisüsteemi nõuetekohase toimimisega nii süsteemiauditite kui ka tegevusauditite kombineeritud tulemustel.

Määruse (EÜ) nr 1828/2006 VII lisas ja 2009. aasta iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste juhendi punktis 8 on sätestatud, et märkustega arvamuse puhul peab auditeerimisasutus esitama märkuste mõju hinnangu. Juhendis selgitatakse, et kogumõju võib hinnata kas võrdlusaasta kohta kehtestatud prognoositava veamäära või kindla määra põhjal, võttes arvesse kogu teavet, mis on auditeerimisasutuste käsutuses. Auditeerimisasutus võib arvamuse vastavas punktis ka kirjeldada, kas märkuste mõju on piiratud või oluline.

Mõju suuruse võib kindlaks määrata kas aasta n kohta kehtestatud summaarse prognoositava veamäära (või jääkveamäära, kui liikmesriik on rakendanud parandusmeetmeid enne iga-aastase kontrolliaruande lõpetamist) või kindla määra põhjal,

---

¹⁴ Finantskorrektsiooni arvutamisel tuleb süsteemsete vigadega seotud korrektsioonid ekstrapoleeritud finantskorrektsioonist maha arvata.

Kui auditeerimisasutuse tegevusauditite käigus avastatakse süsteemsed vead ja need vead on piiritletud kogu üldkogumiga (vrd eespool punkt 2.2), siis tähendab see, et kui valimis leitud juhuslikud vead ekstrapoleeritakse üldkogumile, peab auditeerimisasutus süsteemsete vigade summa üldkogumist maha arvama, kui see väärtus on osa prognoosivalemist, nagu on üksikasjalikult selgitatud valimite juhendi 1. liites.

võttes arvesse kogu teavet, mis on auditeerimisasutuse käsutuses auditiarvamuse koostamise ajal.

Märkuse mõju hinnangut „piiratud” peetakse asjakohaseks, kui see on seotud eeskirjade eiramistega (mida iga-aastase kontrolliaruande komisjonile esitamise ajal ei ole veel korrigeeritud), mis vastavad 2 % ületavale kulule, kuid on väiksemad kui 5 % aastal n sertifitseeritud kogukulust. Kui eeskirjade eiramised ületavad 5 % aastal n sertifitseeritud kogukulust, tuleb vastavale märkusele anda hinnang „oluline”. Sama põhjendus kehtib siis, kui auditeerimisasutusel ei ole võimalik eeskirjade eiramiste täpset summat kindlaks määrata ja kasutatakse kindlat määra; nii võib juhtuda süsteemi puuduste korral.

Auditeerimisasutus peab kvantifitseerima kõik vead. Üldjuhul tuleb summaarse prognoositava veamäära arvutamisel arvesse võtta kõik tegevusauditites kasutatud juhuslikus valimis leitud vead, välja arvatud anomaalsed vead (vrd punkt 2.4 eespool) ja punktides 7.1.1 ja 7.5 kirjeldatud erijuhud. Ilma kvantifitseerimata ei saa summaarset prognoositavat veamäära pidada usaldusväärseks, sest kvantifitseerimata vigade tõttu on see tõenäoliselt esitatud tegelikust madalamana. Sellisel juhul peab auditiarvamus olema märkusega.

Summaarse prognoositava veamäära puhul arvesse võetud vead peaksid puudutama järeldusi, mis on esitatud lõplikus auditiaruandes, s.t pärast seda, kui auditeeritava ga peetav ära kuulamismenetlus on lõppenud. Põhjendatud juhtudel, kui ära kuulamismenetlus ei olnud enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist lõppenud, võib seda pidada auditi ulatuse piiramiseks ning võib esitada märkustega arvamuse auditeerimisasutuse professionaalse hinnangu põhjal. Auditiarvamuse negatiivsed tähelepanekud võib kvantifitseerida¹⁵ vea maksimumsuuruse põhjal, mida auditeerimisasutus peab talle kättesaadava teabe alusel mõistlikuks.

Iga-aastases kontrolliaruandes esitatav summaarne prognoositav veamäär peab olema veamäär enne liikmesriigi kohaldatavaid korrektsioone, mis tulenevad auditeerimisasutuse tehtud tegevusaudititest. Auditeerimisasutuse auditiarvamus põhineb summaarsel prognoositaval veamääral ja parandusmeetmetel, mida liikmesriik on kooskõlas punktiga 5 enne iga-aastast kontrolliaruannet kohaldanud¹⁶.

Kogemused näitavad, et seos auditiarvamuse (juhtimis- ja kontrollisüsteemi nõuetekohase toimimise ning kulude õiguspärasuse ja nõuetekohasuse kohta) ja süsteemiauditite ja tegevusauditite põhjal tehtud järelduste vahel vastab tavaliselt allpool selgitatud mudelile. Allpool toodud tabel on soovituslik ja eeldab auditeerimisasutuselt professionaalse hinnangu kasutamist eelkõige olukordades, mida allpool ei ole ette nähtud. Nagu eespool punktis 5 on selgitatud, võivad parandusmeetmed puudutada finantskorrektsioone (eesmärgiga saavutada 2 %st väiksem või sellega võrdne

---

¹⁵ Vt iga-aastaste kontrolliaruannete ja arvamuste juhendi punkt 7.

¹⁶ Erijuhtumil, kui riigi ametiasutused on eeskirjadevastased kulutused juba avastanud ja tegutsema asunud (kuid neid ei ole enne valimi moodustamist veel korrigeeritud), on võimalik, et auditeerimisasutus otsustab sellise eeskirjade eiramise valimi vigade projitseerimisel üldkogumile välja jätta, kui teatud tingimused on täidetud (vrd allpool punkt 7.1.1.). Auditeerimisasutus peab iga-aastase kontrolliaruande tegevusauditite punktis teatama, kas selline olukord on esinenud, samuti konkreetse eeskirjade eiramise seotud kulude summa, ja kas see on parandatud.

jääkveamäär) või parandusi juhtimis- ja kontrollisüsteemi puuduste kõrvaldamiseks (mida finantskorrektsioonid ei hõlma) või mõlemaid koos.

Auditiarvamus	Auditeerimisasutuse hinnang		
	Juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimine (süsteemiauditite tulemused)	Summaarne prognoositav veamäär (tegevusauditite tulemused)	Nõutavate parandusmeetmete rakendamine ¹⁷ liikmesriigis
1. Märkusteta	1. või 2. kategooria	ja summaarne prognoositav veamäär $\leq 2\%$	Rakendatud korrektsioonid (nt vead valimis).
2. Märkustega (märkustel on piiratud mõju)	2. kategooria	ja/või $2\% <$ summaarne prognoositav veamäär $\leq 5\%$	V.a juhul, kui rakendatakse nõuetekohaseid parandusmeetmeid (k.a ekstrapoleeritud finantskorrektsioonid) (võimalik on märkusteta arvamus).
3. Märkustega (märkustel on oluline mõju)	3. kategooria	ja/või $5\% <$ summaarne prognoositav veamäär $\leq 10\%$	Parandusmeetmeid ei ole täielikult rakendatud (k.a juhul, kui rakendatakse ekstrapoleeritud finantskorrektsioone, kuid süsteemi puudused jäävad alles).
4. Eitav	4. kategooria	ja/või summaarne prognoositav veamäär $> 10\%$	Parandusmeetmeid ei ole täielikult rakendatud (k.a juhul, kui rakendatakse ekstrapoleeritud finantskorrektsioone, kuid süsteemi puudused jäävad alles).

Kui auditeerimisasutus leiab, et juhtimis- ja kontrollisüsteem kuulub 2. kategooriasse ning summaarne prognoositav veamäär jääb alla 2 % olulisustaseme, siis võib auditiarvamus olla märkusteta.

¹⁷ Vrd käesoleva juhendi punkt 5.

Kui juhtimis- ja kontrollisüsteem liigitatakse 1. või 2. kategooriasse ning summaarne prognoositav veamäär on üle 2 %, siis näitab see, et hoolimata auditeerimisasutuse teostatud süsteemiaudititest tulenevast suhteliselt positiivsest hinnangust ei ole juhtimis- ja kontrollisüsteem praktikas piisavalt tõhus, et hoida ära, avastada ja parandada eeskirjade eiramisi ning saada tagasi alusetult makstud summasid. Sel juhul peetakse asjakohaseks märkustega arvamust¹⁸. Kui jääkveamäär on väiksem kui 2 % või sellega võrdne ja liikmesriik on rakendanud parandusmeetmeid enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist komisjonile (vrd eespool punkt 5.2), võib auditeerimisasutus välja anda märkusteta arvamuse.

Märkustega arvamus tuleb avaldada siis, kui juhtimis- ja kontrollisüsteem kuulub 3. kategooriasse ja/või summaarne prognoositav veamäär on üle 2 %, v.a juhul, kui jääkveamäär on väiksem kui 2 % või sellega võrdne ja parandusmeetmeid (sealhulgas süsteemi puudustega seotud parandusmeetmeid) on rakendatud enne iga-aastase kontrolliaruande lõpetamist. Sellisel juhul võib auditeerimisasutus välja anda märkusteta arvamuse.

Summaarne prognoositav veamäär üle 5 % ja/või 3. või 4. kategooria juhtimis- ja kontrollisüsteem peab viima märkustega arvamuseni.

Summaarne prognoositav veamäär üle 10 % ja/või 4. kategooria juhtimis- ja kontrollisüsteem viib tavaliselt eitava arvamuseni.

7. ERIJUHUD

7.1. Auditeerimisasutuse avastatud vead kuludes, mida ka korraldusasutus, vahendusasutus või sertifitseerimisasutus pidasid eeskirjadevastaseks

7.1.1. Eeskirjade eiramised, mille vahendusasutus/korraldusasutus/sertifitseerimisasutus on avastanud ja millele on juba reageeritud, kuid mida ei ole enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandatud

Nagu eespool öeldud, tuleb üldiselt kõiki eeskirjade eiramisi prognoositava veamäära arvutamisel arvesse võtta ning sellest teavitada iga-aastases kontrolliaruandes. See hõlmab auditeerimisasutuse (tegevusauditite käigus) leitud eeskirjade eiramisi, mille mõni muu riigi ametiasutus (korraldusasutus, vahendusasutus või sertifitseerimisasutus) oli juba avastanud enne seda, kui auditeerimisasutus moodustas valimi, kuid mida liikmesriik ei olnud enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist parandanud¹⁹.

Kui on dokumentaalseid tõendeid, et asjaomased riigiasutused (korraldusasutus, vahendusasutus või sertifitseerimisasutus) on eeskirjade eiramise avastanud ja juba võtnud vajalikud meetmed (nt sissenõudemenetluse algatamine) enne seda, kui auditeerimisasutus moodustas valimi, ning rahastamiskõlbmatu summa on

---

¹⁸ Väljend „peetakse asjakohaseks” tähendab, et on vaja auditeerimisasutuse professionaalset hinnangut, et teha asjakohaseid järeldusi tema töö kohta.

¹⁹ Nagu eespool märgitud, võib vea parandada, arvates eeskirjadevastased kulutused maha komisjonile esitatavast kuluaruandest (kas tühistamise või tagasimakkena) või registreerides kõnealused kulutused poolelioleva tagasimakkena sertifitseerimisasutuse arvepidamissüsteemis.

parandatud enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist, võib sellise eeskirjade eiramise välja jätta valimi vigade projitseerimisel üldkogumile.

Asjassepuutuvast eeskirjade eiramisest tuleb igal juhul teatada iga-aastase kontrolliaruande tegevusauditeid käsitlevas punktis ja seda seal selgitada, kuna taoline korrektsioon mõjutab kumulatiivset jääkriski, mida komisjon arvutab asjaomaste talituste iga-aastaste tegevusaruannete tarbeks.

Üldpõhimõttena peab korraldusasutus tagama, et korraldustegevuse kontrollimist (halduskontroll või kohapealsed kontrollid) teostatakse viisil, mis võimaldab eeskirjade eiramisi ära hoida, avastada ja parandada enne seda, kui kulud deklareeritakse komisjonile. Kontrollisüsteemi mitmeaastase olemuse tõttu võib juhtuda, et kohapealsete kontrollide käigus võidakse avastada vigu, mida eelnevalt dokumentide kontrollimise ajal ei märganud.

7.1.2. Vahendusasutuse või korraldusasutuse kontrollide käigus avastatud eeskirjade eiramised, mida enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandati ebapiisavalt

Auditeerimisasutus teeb auditi käigus kindlaks, et mõne muu asutuse teostatud kontrolli ajal oli eelnevalt leitud eeskirjade eiramine, kuid korrektsioonimäär oli väiksem kui korrektsioonimäär, mida vahendusasutus või korraldusasutus oleks pidanud auditeerimisasutuse arvates rakendama. Sellises olukorras tuleb summaarse prognoositava veamäara arvutamisel arvesse võtta summa erinevust, mis tuleneb korrektsioonist auditeerimisasutuse kehtestatud määra alusel, ja tegelikult korrigeeritud summa vahel (komisjonile esitatava deklaratsiooni tasandil enne seda, kui auditeerimisasutus moodustas valimi).

7.1.3. Eeskirjade eiramised seoses kulutustega, mis tühistati pärast valimi moodustamist auditeerimisasutuse poolt

Auditeerimisasutus võib pärast tegevusvalimi moodustamist avastada eeskirjadevastaseid kulutusi auditeeritavate tegevuste hulgas, mille korraldusasutus on tühistanud või mille sertifitseerimise ta on tühistanud. Auditeerimisasutus võib kohapealsete kontrollide käigus kasutada kaht praktilist lahendust.

- (1) Kui eeskirjadevastased kulutused, mille sertifitseerimine on tühistatud, hõlmavad teatava tegevuse kõiki kulusid, mis on auditeerimisasutuse moodustatud valimisse kaasatud, ei pea see asutus tegevust kohapeal kontrollima. Valimit ei pea muutma, st kõnealust tegevust ei pea asendama teise tegevusega.
- (2) Kui eeskirjadevastased kulutused, mille sertifitseerimine on tühistatud, hõlmavad ainult osa teatava tegevuse kuludest, mis on auditeerimisasutuse moodustatud valimisse kaasatud, peab asutus tegevust kohapeal auditeerima, tuvastamaks, kas see osa kuludest, mida sertifitseerimise tühistamine ei hõlma, on vigadeta.

Mõlemal juhul tuleb eeskirjadevastaseid kulutusi arvesse võtta veamäara arvutamisel.

7.2. Tasaarvestus kulupuhvriga projekti tasandil

Võib esineda olukord, kus toetusesaaja deklareerib korraldusasutusele (või vahendusasutusele) aastal n teatava tegevusega seoses rohkem kulusid, kui esialgselt aastal n eelarvesse kirjutati. Niimoodi tekib kulupuhver. Komisjonile esitatav rahastamiskõlblike kulude deklaratsioon on igal juhul piiratud maksimumsummaga, mis on ette nähtud toetuslepingus ja kõnealuse tegevuse heakskiidetud eelarves.

See ei piira määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 98 kohaldamist. Kui liikmesriik otsustab kohaldada selle sätte alusel finantskorrektsiooni üksikule tegevusele, tühistades kõik või osa avaliku sektori toetusest (või kui komisjon soovitab sellist finantskorrektsiooni sama määruse artikli 99 ja artikli 100 lõike 4 kohaselt), võib tühistatud vahenditest antavat toetust taaskasutada muudeks kui korrektsiooniga hõlmatud tegevusteks. Artikli 98 lõikes 3 on ette nähtud, et tühistatud toetuse taaskasutamine korrektsiooni objektiks olnud toiminguga jaoks ei ole lubatud.

Üks näide tasaarvestuse kohta kulupuhvriga projekti tasandil on järgmine. Projekti eelarvestatud kulu on 100 000 eurot ja avaliku sektori kaasrahastamine moodustab 40 % kuludest, kuid maksimaalselt 40 000 eurot. Toetusesaaja on deklareerinud korraldusasutusele 110 000 euro suuruse kulu ja saanud maksimaalse toetuse 40 000 eurot. Auditeerimisasutus auditeerib 110 000 eurot, mille toetusesaaja on deklareerinud, ning leiab rahastamiskõlbmatuid kulusid 9 000 euro ulatuses. Isegi kui auditeeritud tegevuse (sealhulgas puhver, mis oli osa auditeeritud kuludest) kogukuludest leitakse rahastamiskõlbmatuid kulusid, on sellisel juhul jätkuvalt piisavalt rahastamiskõlblike kulusid, mis annab toetusesaajale õiguse maksimumtoetusele²⁰. Auditeerimisasutus võib asuda sellisel juhul seisukohale, et viga, millest teatada, ei ole, kuna mõju ELi tagasimaksele puudub, sest puhver oli olemas ajal, kui auditeerimisasutus avastas kõnealused rahastamiskõlbmatud kulud. Asjaolu, et korraldusasutus tunnistas rahastamiskõlblikuks kõik kulud, sealhulgas puhvri, võib siiski osutada vajadusele nende kontrollle täiustada. Auditeerimisasutus peab sellisel juhul kõnealustele asutustele soovitama, et nad oma kontrollle täiustaksid või tugevdaksid.

Järgmise näite puhul on toetusesaaja deklareerinud seoses eespool nimetatud projektiga korraldusasutusele kulusid summas 110 000 eurot. Auditeerimisasutus auditeerib projekti raames deklareeritud 110 000 eurot ning leiab rahastamiskõlbmatuid kulusid 15 000 euro ulatuses. Toetusesaaja võib saada toetust maksimaalselt 38 000 eurot (95 000 EUR*40 %). Avastatud viga (5 000 eurot) mõjutab komisjonile rahastamiskõlblikena deklareeritud kulusid. Sel juhul peab auditeerimisasutus lisama selle vea summaarsele prognoositavale veamäärale. Riigi ametiasutused võivad väljastada toetusesaajale sissenõudekorralduse (näiteks kui tegevus on lõpetatud) ja vastavalt vähendatakse maksimumtoetust.

7.3. Ülehindamisvigade ja alahindamisvigade tasaarvestus

Võttes arvesse, et vea mõiste on seotud alusetute ülehindamisega deklareeritud kuludes, ei ole vaja alahindamisvigu summaarse prognoositava veamäärara arvutamisel ülehindamisvigadest maha arvata.

---

²⁰ See on kooskõlas määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 98 lõikega 3 (või määruse (EÜ) nr 1198/2006 artikli 96 lõikega 3 EKFi puhul), kui avaliku sektori toetust kõnealuse tegevusega seoses ei tühistata, st 40 000 eurot rahastatakse endiselt avaliku sektori kuludest.

7.4. Kuidas tuleb pettustest ja pettusekahtlustest iga-aastases kontrolliaruandes teatada ja neid veamääras kajastada?

Iga-aastases kontrolliaruandes tuleb märkida meetmed, mis on võetud seoses pettuste või pettusekahtlustega, mis on tuvastatud auditeerimise käigus või enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist.

Iga-aastases kontrolliaruandes tuleb avaldada, kas pettuste või pettusekahtluste juhtumitest on teatatud OLAFile. Kui käimasolevaid uurimisi käsitlevad riiklikud eeskirjad seda lubavad, peab auditeerimisasutus koguma teavet pettuse olemuse kohta ja hindama, kas tegemist on süsteemse olemusega probleemiga, ja kui see on nii, siis kas on võetud leevendavaid meetmeid.

Määruse (EÜ) nr 1828/2006 artikli 27 punktis c on sätestatud: „*kelmusekahtlus – eeskirjade eiramine, mis annab alust riiklikul tasandil haldus- või kohtumenetluse algatamiseks, et teha kindlaks, kas tegemist on tahtliku tegevusega, ning eelkõige, kas tegemist on Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni, mis on koostatud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel, artikli 1 lõike 1 punktis a nimetatud kelmusega*”.

Tegevuste puhul, mis on lisatud juhuslikku valimisse, kuid mida auditeerimisasutusel ei ole võimalik auditeerida, kuna tõendavad dokumendid on kohtuasutuste käes (täpsemalt pettusekahtluse tõttu), on ette nähtud kolm järgmist võimalust.

1) Kui auditeerimisasutusel on tõendeid, mis lubavad eeldada seoses valikusse kaasatud tegevusega pettusekahtlust (nt politseiraport) või kui pettust kinnitavad riigi pädevad kohtuasutused, käsitletakse kõnealust kulu (juhusliku, süsteemse või anomaalse) veana ja lisatakse summaarsele prognoositavale veamäärale. Kui auditeerimisasutus saab pärast iga-aastase kontrolliaruande esitamist teavet, mis viib järelduseni, et pettusekahtlus ei leidnud kinnitust, võib auditeerimisasutus summaarse prognoositava veamäära läbi vaadata ja esitada komisjonile vastava teabe järgmises iga-aastases kontrolliaruandes.

2) Kui teave või tõendid on ebapiisavad, võib auditeerimisasutus asendada valimisse lisatud tegevuse teise tegevusega, kasutades ülejäänud üldkogumi suhtes juhuslikku valikut ja sama valimi moodustamise meetodit, kui seda on võimalik teha õigeaegselt enne iga-aastase kontrolliaruande esitamist. Muul juhul võib auditeerimisasutus kaaluda esialgselt valimisse lisatud tegevuse arvesse võtmist nullveana (kui eeskirjade eiramisi ei avastatud) ja lisada vastav kulu üldkogumile prognoositud vea arutamise eesmärgil.

3) Kui auditeerimisasutus ei ole kõnealust tegevust asendanud ja kui eeskirjade eiramise kvantifitseerimine on võimalik alles pärast iga-aastase kontrolliaruande esitamist kõnealuse aasta kohta, peab auditeerimisasutus arvutama läbivaadatud summaarse prognoositava veamäära ja edastama selle komisjonile võimalikult kiiresti. Auditeerimisasutus peab esitama iga-aastases kontrolliaruandes erandliku olukorraga seoses tuvastatud juhtumid ja selle mõju auditeerimisasutuse arvamusel.

Kui auditeerimisasutusel on võimalik auditeerida pettusekahtlusega seotud tegevusi, kuna tõendavad dokumendid on auditeerimisasutusele kättesaadavad, siis on ilmselgelt auditeerimisasutuse pädevuses otsustada enda töö alusel, kas

deklareeritud kuludes esineb eeskirjade eiramisi, piiramata pettuse uurimise tulemusi, kui need on olemas.

7.5. Kas veamääradele tuleb lisada pankroti- või maksejõuetusjuhtumid?

Kui auditeerimisasutus on lisanud valimisse tegevuse, mille suhtes on käimas pankroti- või maksejõuetusmenetlus, mille tõttu ei ole võimalik täita tegevuse eesmärke või muid toetuse tingimusi (nt riigiabi on seotud töökohtade loomisega toetusesaaja ettevõttes), kuid puuduvad erilised märgid selle kohta, et korraldusasutus on olnud kaasrahastamise jaoks tegevust valides hooletu, kas selle tegevuse deklareeritud kulu tuleb lisada summaarsele prognoositavale veamääradele?

Sellele küsimusele vastamiseks on oluline märkida, et määrusega nr 539/2010 lisati määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklile 57 lõige 5: „Lõikeid 1–4 ei kohaldata toimingute suhtes, mille puhul toimub märkimisväärne muutus tootmistevõime lõpetamise tõttu pankroti tagajärjel, mis ei ole seotud pettusega”.

Komisjon on seda eeskirja silmas pidades seisukohal, et kui tootmistevõime lõpetatakse pankroti tagajärjel, mis ei ole seotud pettusega, on liikmesriik erandkorras vabastatud asjassepuutuva eeskirjade eiramise uurimisest ja asjakohaste finantskorrektsioonide tegemisest ning liikmesriigil ja komisjonil ei ole vaja võtta alusetult makstud summade tagasinõudmiseks vajalikke meetmeid.

Sellest selgitusest järeldub, et pankrotijuhtumiga seoses ei ole vaja viga summaarse prognoositava veamääraga seoses arvesse võtta, kui kohaldamisele kuulub määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 57 lõige 5.

Maksejõuetus- või pankrotijuhtum kujutab endast viga, mida tuleb summaarse prognoositava veamääraga seoses arvesse võtta, ainult kahel juhul.

1) Kui see on seotud riigi pädevate kohtuasutuste kindlaks tehtud pettusega, siis tuleb korrigeerida mõjutatud kulusid tervikuna.

2) Kui see on seotud korraldusasutuse teostatud valikumenetluse puudulikkusega (s.t määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 60 punkti a rikkumine), siis võib määrata vea suuruseks 5 %, 10 %, 25 % või 100 % kõnealuse tegevuse deklareeritud kuludest, nagu tuleneb komisjoni otsusest finantskorrektsioonide kohta²¹.

Kui kohaldamisele kuulub üks kahest eespool nimetatud juhtumist, peab auditeerimisasutus arvesse võtma ka pankroti toimumise aega järgmises tähenduses²².

---

²¹ Komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsus, millega kiidetakse heaks suunised põhimõtete, kriteeriumide ja suunavate skaalade kohta, mida kohaldatakse komisjoni tehtavate finantskorrektsioonide suhtes, mille aluseks on nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklid 99 ja 100.

Veade suuruseks 100 % määramine oleks põhjendatud, kui korraldusasutus ei ole kontrollinud, kas toetusesaaja finantsolukord oli rahuldav (st ei vii pankrotini), ning seda tingimust tuli kontrollida enne tegevuse valimist.

²² Nagu nähtub eespool punktist 8.1.1.

- 1) Kui maksejõuetus tekkis enne seda, kui auditeerimisasutus valimi moodustas, ja korraldusasutus on reageerinud viivitamata toetuslepingu tühistamise ja tagasinõudmismenetluse algatamisega,²³ siis sarnaneb see olukord eespool punktiga 7.1.1 hõlmatud olukorrale. Sel juhul võib eeskirjade eiramise jätta kõrvale, kui juhuslikud vead projitseeritakse üldkogumile.
- 2) Kui maksejõuetus tekkis pärast seda, kui auditeerimisasutus valimi moodustas (seetõttu võtab korraldusasutus vajalikke meetmeid ka alles pärast valimi moodustamist), tuleb eeskirjade eiramist käsitada juhusliku veana, mis tuleb lisada juhuslike vigade prognoosile.

Maksejõuetuse/pankroti esinemine ei piira loomulikult auditeerimisasutuse eesmärki teha kindlaks, et kõnealuse tegevuse kulud on muudest kohaldatavatest sätetest tulenevalt õiguspärased ja nõuetekohased.

7.6. Millise lähenemisviisi peab auditeerimisasutus valima, kui valimisse kaasatud tegevust tõendavad dokumendid on kadunud või kahjustunud vääramatul jõul (nt looduskatastroofid) tõttu?

Kesk-Euroopas toimunud looduskatastroofide tagajärjel küsisid mõned auditeerimisasutused, milline peaks olema nende lähenemisviis, kui toetusesaajate tasandi tõendavad dokumendid on loodussündmuste tõttu kadunud või kahjustunud (piisava kontrollijälje kadumine).

Auditeerimisasutus peab nõudma riikide asjaomastelt asutustelt kontrollijälje taastamist, kasutades elektroonilises vormingus dokumente ja muid allikaid (nt töövõtjad, tarnijad, pangad). Kontrollijalg tuleb siiski taastada mõistlikkuse piires (sealhulgas aeg ja halduslikud jõupingutused), kuna võib juhtuda, et taastamine põhjustab auditeeritud üksusele asjaolude ja tingimuste tõttu alusetuid või põhjendamatu raskusi. Selle järelduse tegemiseks läheb vaja professionaalset hinnangut²⁴.

Samuti võib juhtuda, et kuigi kontrollijalg on ebapiisav, ei ole puuduv dokumentatsioon kulude rahastamiskõlblikkuse kindlaksmääramiseks väga oluline. Sel juhul peab auditeerimisasutus teatama kõnealuse tegevuse auditeerimise korraldatuse piirangu.

Tegevuste puhul, kus kontrollijälge ei ole tõepoolest võimalik (vähemalt osaliselt) (näiteks looduskatastroofidest põhjustatud) vääramatul jõul tõttu taastada või on taastamiskulud suuremad kui kontrollijälje tagamisest saadav kasu, peab korraldusasutus hankima kinnituse (nt toetusesaaja või vahendusasutuse kirja), et see tõepoolest nii oli ja et kõik pingutused dokumentide taastamiseks ebaõnnestusid.

---

²³ Korraldusasutuse tegevus võib sõltuda ka liikmesriigi maksejõuetus- ja pankrotimenetlusalaalastest õigusnormidest ja menetlustest. Auditeerimisasutus peab kasutama professionaalset hinnangut, kui ta analüüsib korraldusasutuse reageerimise aega konkreetsele pankroti- või maksejõuetusolukorrale.

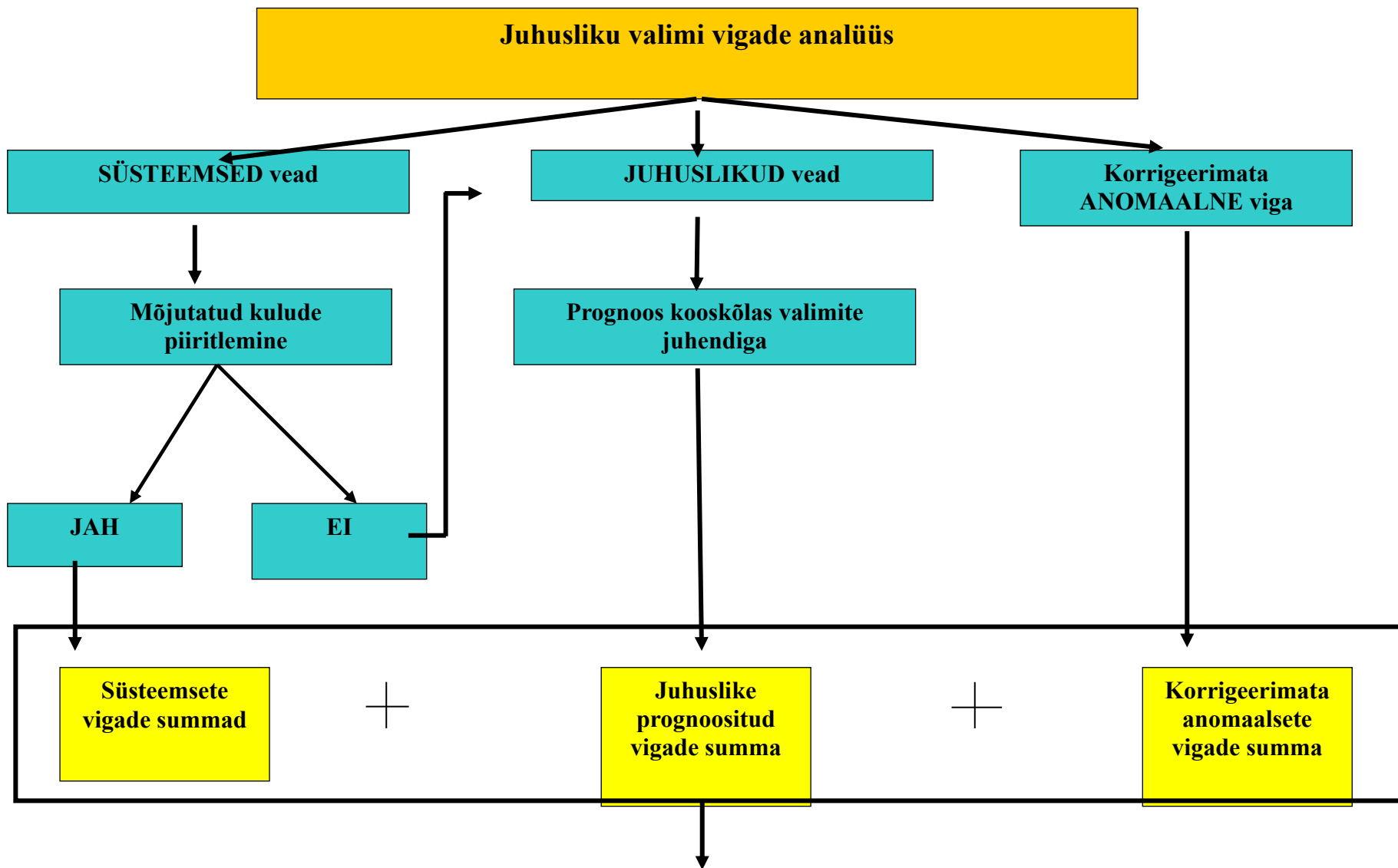
²⁴ Vt USA valitsuse aruandluse eest vastutava ameti (GAO) „Government Auditing Standards: Temporary Exemptions and Guidance in Response to Hurricanes Katrina and Rita” (Valitsuse auditistandardid: ajutised erandid ja juhend orkaanidele Katrina ja Rita reageerimisel), leheküljed 6–10 (<http://www.gao.gov/govaud/hurricanedocument.pdf>).

See teave peab olema riigi auditeerimisasutuste jaoks vastuvõetav. Selle kinnituse põhjal võib korraldusasutus teha järelduse, et määruse (EÜ) nr 1828/2006 artiklit 19 (dokumentide kättesaadavuse kohta) ei ole võimalik kõnealuste tegevuste puhul vääramatü jõu tõttu täita.

Korraldusasutusel peab olema loetelu kõikidest mõjutatud tegevustest, mis tuleb seejärel välja jätta üldkogumist, mille alusel auditeerimisasutuse valim moodustatakse, kui vääramatü jõu sündmus toimus varem. Kui auditeerimisasutus on juba valinud sellised tegevused kohapeal auditeerimiseks ja kulude rahastamiskõlblikkuse kontrollimiseks ning muid menetlusi ei ole võimalik teostada, tuleb kaaluda asendamist teiste tegevustega.

1. LISA. SUMMAARNE PROGNOOSITAV VEAMÄÄR

SUMMAARNE PROGNOOSITAV VEAMÄÄR = (süsteemsete + juhuslike prognoositud + anomaalsete vigade summad) jagatuna aasta n üldkogumiga

2. LISA. DEKLAREERITUD KULUDE JA VALIMIAUDITITE TABEL

Fond	Viide (ühtne tunnus- kood)	Rakenduskava	Võrdlusaastal deklareeritud kulud ²⁵	Võrdlusaasta kulud, mida on auditeeritud juhusliku valimi alusel		Juhuslikus valimis esinenud eeskirjadevastaste kulutuste summa ja protsent (veamäär) ²⁶		Summaarne proгноositav veamäär ²⁷	Muud auditeeritud kulud ²⁸	Eeskirjadevastaste kulutuste summa muude kulude valimi puhul	Deklareeritud kumulatiivsed kogukulud	Auditeeritud kumulatiivsete kogukulude ²⁹ protsent deklareeritud kumulatiivsetest kogukuludest
				Summa ³⁰	% ³¹	Summa	%					

²⁵ Selles veerus tuleb viidata üldkogumile, millest juhuslik valim on võetud, s.o komisjonile aasta n kohta deklareeritud rahastamiskõlblike kulude kogusumma, millest on olemasolu korral maha arvatud negatiivsed valimikontrolli ühikud. Näiteks kui rahastamiskõlblike kuludena on deklareeritud 23 miljonit eurot ja see hõlmab 3 miljoni euro ulatuses negatiivseid valimikontrolli ühikuid, siis on veerus A esitatav summa 26 miljonit eurot, kuna see vastab positiivsete summade üldkogumile. Vajaduse korral esitatakse selgitused iga-aastase kontrolliaruande tegevusauditite punktis.

²⁶ Juhul kui juhuslik valim hõlmab rohkem kui ühte fondi või kava, tuleb eeskirjade eiramisega seotud kulutuste suuruse ja protsendi (veamäära) teave esitada kogu valimi kohta, mitte kava või fondi tasandil. Kui kasutatakse stratifitseerimist, esitatakse iga-aastase kontrolliaruande tegevusauditite punktis lisateave kihtide kaupa.

²⁷ Summaarse prognoositava veamäära mõistet on selgitatud käesoleva juhendi punktis 2.6.

²⁸ Vajaduse korral viidatakse veerus „Muud auditeeritud kulud” võrdlusaasta täiendava valimiga seoses auditeeritud kuludele.

²⁹ Sisaldab nii juhusliku valimi kui ka muid auditeeritud kulusid.

³⁰ Auditeeritud kulude summa (kui kohaldatakse allvalimit, kantakse sellesse veergu üksnes tegelikult auditeeritud kuluartiklite summa).

³¹ Auditeeritud kulude osakaal võrrelduna komisjonile võrdlusaastal deklareeritud kuludega.

**3. LISA. VASTAVUSTABEL VARASEMA JA AJAKOHASTATUD VIGADE KÄSITLEMISE
JUHENDI PUNKTIDE VAHEL**

COCOF 11-0041-01-EN, 07.12.2011 ja EFFC/87/2012, 09.11.2012 punktid	Vastav punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis
1. Sissejuhatus	1. Sissejuhatus
2. Vigade hindamine	2. Vigade hindamine
2.1. Komisjoni eelmistes juhendites sätestatud lähenemisviis	[Asendatud uue punktiga „2.1. Veatüüpide ülevaade”.]
2.2. Süsteemsed vead	2.2. Süsteemsed vead
2.3. Juhuslikud vead	2.3. Juhuslikud vead
2.4. Anomaalsed vead	2.4. Anomaalsed vead
2.5. Lõpetamata ärakuulamisemenetlusega seotud vead	[Lisatud punktile 6.]
2.6. Summaarne prognoositav veamäär	2.5. Summaarne prognoositav veamäär
3. Veamäärade esitamine iga-aastastes kontrolliaruannetes SFC 2007 kaudu	3. Veamäärade esitamine iga-aastastes kontrolliaruannetes SFC 2007 kaudu
4. Puudulikud järeldusotsused	4. Puudulikud auditiarvamused
5. Parandusmeetmed	5. Parandusmeetmed
5.1. Parandatud vea mõiste järeldusotsuse seisukohast	5.1. Parandatud vea mõiste auditiarvamuse seisukohast
5.2. Parandusmeetmed hilisemate sündmustena	5.2. Parandusmeetmed järgnevate sündmustena
5.3. Võimalus 1: ekstrapoleeritud finantskorrektsioon	5.4. Ekstrapoleeritud finantskorrektsioon
5.4. Võimalus 2: iga veatüübi analüüs ja parandamine	5.3. Iga veatüübi parandamine
5.5. Kulupuhvril põhinev kompenseerimine	7.2. Tasaarvestus kulupuhvriga projekti tasandil
[Uus punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis.]	6. Summaarne prognoositav veamäär ja kindlustunne juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusa toimimise kohta

COCOF 11-0041-01-EN, 07.12.2011 ja EFFC/87/2012, 09.11.2012 punktid	Vastav punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis
6. Kõrge veamäära mõju valimile	[Punkt jäeti välja, kuna seda hõlmavad 2013. aastal ajakohastatud valimite juhendi punktid 8.1, 5.11 ja 8.2.2.]
7. Kõige tõenäolisem viga ja ülemine veapiir	Idem.]
8. Erijuhud	7. Erijuhud
8.1. Auditeeriva asutuse avastatud vead kuludes, mida ka korraldusasutus, rakendusasutus ja sertifitseeriv asutus peavad eeskirju eiravateks	7.1. Auditeerimisasutuse avastatud vead kuludes, mida ka korraldusasutus, vahendusasutus ja sertifitseerimisasutus pidasid eeskirjadevastasteks
8.1.1. Eeskirjade eiramised, mis rakendusasutus, korraldusasutus ja sertifitseeriv asutus on avastanud ja millele on juba reageeritud, kuid mida ei ole enne auditeeriva asutuse poolt valimi moodustamist parandatud	7.1.1. Eeskirjade eiramised, mille vahendusasutus / korraldusasutus/ sertifitseerimisasutus on avastanud ja millele on juba reageeritud, kuid mida ei ole enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandatud
8.1.2. Rakendusutuse ja korraldusasutuse kontrollimise käigus avastatud eeskirjade eiramised, mida enne auditeeriva asutuse poolt valimi moodustamist parandati ebapiisavalt	7.1.2. Vahendusasutuse või korraldusasutuse kontrollimise käigus avastatud eeskirjade eiramised, mida enne auditeerimisasutuse poolt valimi moodustamist parandati ebapiisavalt
8.1.3. Eeskirjade eiramised kulude puhul, mille sertifitseerimisest keelduti pärast valimi moodustamist auditeeriva asutuse poolt	7.1.3. Eeskirjade eiramised kulude puhul, mille sertifitseerimine tühistati pärast valimi moodustamist auditeerimisasutuse poolt
8.2. Kõige tõenäolisema koguvea arvutamine – liialt suurena makstud summade kompenseerimine liialt väiksena makstud summadega	7.3. Ülehindamisvigade ja alahindamisvigade tasaarvestus
[Uus punkt ajakohastatud vigade	7.4. Kuidas tuleb pettustest ja

COCOF 11-0041-01-EN, 07.12.2011 ja EFFC/87/2012, 09.11.2012 punktid	Vastav punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis
käsitlemise juhendis.]	pettusekahtlustest iga-aastases kontrolliaruandes teatada ja neid veamääras kajastada?
[Uus punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis.]	7.5. Kas veamääradele tuleb lisada pankroti-/maksejõuetusjuhtumid?
[Uus punkt ajakohastatud vigade käsitlemise juhendis.]	7.6. Millise lähenemisviisi peab auditeerimisasutus valima, kui valimisse kaasatud tegevust tõendavad dokumendid on kadunud või kahjustunud vääramatute jõu (nt looduskatastroofid) tõttu?
LISA 1. Summaarne prognoositav veamäär	1. lisa. Summaarne prognoositav veamäär
LISA 2. Deklareeritud kulude ja valimiauuditite tabel	2. lisa. Deklareeritud kulude ja valimiauuditite tabel